

ВА106

ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНИЕТО

Приета: Прот. № 8/02.03.2023г.

Лектор: **Проф. д-р Галина Куртева**

АНОТАЦИЯ

Обучението по дисциплината има за цел формиране на знания за теорията и практиката на управлението на организацията. Това е първата за изучаване управленска дисциплина, тематичните направления на която се разглеждат разгърнато и самостоятелно - като отделни учебни дисциплини, през следващите семестри на обучение, поради което тя има подчертано интегративен характер. Акцентът е поставен върху придобиването на знания за отделните подходи и школи в управленската теория, за същността на управленските решения и на процеса на вземане на управленски решения, за значението на комуникационните процеси за усъвършенстване на управлението на организацията, за същността и взаимовръзките между основните функции на управление. Изучаването на учебната дисциплина ще допринесе и за формиране на умения за анализ на управленски проблеми, както и за тяхното решаване чрез използване на подходящи за съответната ситуация подходи, теории или методи.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Основна цел на учебната дисциплина е да предостави знания за теорията и практиката на управлението на организацията, за същността на управленската дейност и спецификата на работата на ръководителя. В резултат на изучаването на учебната дисциплина студентите трябва да:

- разбират същността и основните принципи на управление на организацията;
- да разбират постиженията на основните школи в управленската теория и тяхното използване в практиката на съвременните организации;
- да разбират същността на процесния подход, системния подход и ситуационния подход към управлението на организацията;
- да разграничават елементите на външната и вътрешната среда на организацията;
- да разкриват същността и елементите на комуникационния процес; да познават видовете комуникации в организацията;
- да познават етапите на процеса на вземане на решение;
- да разбират същността на основните управленски функции - планиране, организиране, ръководство и мотивация, контрол;
- да анализират и предлагат решения на казуси, прилагайки знанията за различните управленски теории и подходи.

ПРЕДПОСТАВКИ

Това е въвеждащ курс по управление, поради което няма изискване за предварително изучаване на определени учебни дисциплини.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно и дистанционно обучение				заочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Счетоводство и финанси	Задължителна	6	30	30		60	30			60
Маркетинг и дигитални комуникации	Задължителна	6	30	30		60	30			60
Управление на бизнеса и международна икономика	Задължителна	6	30	30		60	30			60
Финанси	Магистърска програма (дг)	6	30			60				
Счетоводство и контрол	Магистърска програма (дг)	6	30			60				
Маркетинг	Магистърска програма (дг)	6	30			60				
Маркетинг и управление на туристическия бизнес	Магистърска програма (дг)	6	30			60				
Бизнес администрация (СУ)	Магистърска програма (дг)	6	30			60				
Съдебни икономически експертизи	Магистърска програма (дг)	6	30			60				
МИО	Магистърска програма (дг)	6	30			60				
Управление на човешките ресурси и организационна психология	Магистърска програма (дг)	6	30			60	30			60
Мениджмънт в ИТ сектора	Магистърска програма (дг)	6	30			60	30			60

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Първа тема: Въведение в управленската наука

- 1.1. Управление, мениджър, предприемач
- 1.2. Етапи в развитието на управленската наука
- 1.3. Системен, ситуационен и процесен подход в управлението

Втора тема: Организацията като обект на управление

- 2.1. Същност на организацията
- 2.2. Характеристики на организацията
- 2.3. Външна и вътрешна среда на организацията
- 2.4. Социална отговорност на организацията
- 2.5. Култура на организацията
- 2.6. Ефективност на организацията

Трета тема: Управленската работа в организацията

3.1. Управленски решения

Процесът на вземане на решение. Етапи в процеса на вземане на решение. Фактори, влияещи върху процеса на вземане на решение. Условия за реализация на процеса

на вземане на решение. Видове управленски решение. Индивидуални и групови методи за вземане на решение.

3.2. Комуникациите и работата на мениджъра

Междудличностни комуникации. Елементи и етапи в процеса на междудличностните комуникации. Видове междудличностни комуникации. Стиллове на междудличностни комуникации. Пречки за ефективни междудличностни комуникации. Организационни комуникации. Комуникационни мрежи. Вертикални комуникации. Хоризонтални комуникации. Ефективност на комуникационни комуникации.

3.3. Управленски функции

3.3.1 Управленска функция „планиране”

Същност на плановия процес в организацията. Целеполагането в организацията. Видове цели. Мисия. Стратегически цели. Тактически цели. Оперативни цели. Критерии за оценяване на целите. Изисквания към ръководството в процеса на целеполагане. Стратегическо планиране. Стратегия – същност, елементи, равнища, видове. Етапи в процеса на разработване на стратегията. Стратегии на организации, работещи на един и много пазарни сектори. Функционални стратегии. Създаване на условия за реализация на стратегията – тактическо планиране, оперативно планиране, бюджетиране, управление по цели.

3.3.2 Управленска функция „организиране”

Същност на управленската функция организиране. Изграждане на организационна структура. Формиране на работни места в организацията, специализация на труда, подходи за формиране на работни места и длъжности, делегиране на пълномощия, норма на управляемост. Обособяване на отделите в организацията, видове структури. плоска и висока организационна структура, вертикални и хоризонтални връзки в организационната структура, линейни и функционални позиции в организационната структура. Координационни механизми за осъществяване на взаимодействието между длъжностите и отделите, основни форми на зависимост между длъжностите и отделите.

3.3.3 Управленска функция „ръководство”

Мениджърът – ръководител и мениджърът – лидер. Подходи към лидерството. Лидерски стил. Ръководство и мотивация. Процесът на мотивация. Съдържателни мотивационни теории (Маслоу, Херцберг, Макклиланд). Процесни мотивационни теории (Вруум, Торндайк, Стейси - Адам, Л. Портър – Е. Лолър). Практически модел за прилагане на мотивационните теории.

3.3.4 Управленска функция „контрол”

Същност на контрола. Видове контрол в организацията според целите, времето и функционалните области в организацията. Създаване на ефективни контролни системи. Поведение на хората в организацията при функционирането на контролна система. Контролинг.

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

I. Редовно обучение

Основните две дейности – лекции и семинарни занятия.

Методи на обучение - казуси, дискусии, симулации, ролеви игри, решаване на задачи, разработване на текущо оценявани, консултирани и рецензирани от преподавателя задания за самостоятелна работа.

II. Задочно обучение

Основни дейности – лекции

Методи на обучение – анализ на казуси, решаване на задачи, провеждане на дискусии.

III. Дистанционно обучение

Основни методи – консултации, самостоятелна работа с предоставените учебни ресурси в платформата за електронно обучение

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

I. Редовно и дистанционно обучение

Семестриалната оценка на знанията и уменията на студентите в редовна форма на обучение може да бъде формирана въз основа на: 1) текущо оценяване или 2) семестриален изпит.

Текущото оценяване се реализира по време на семестъра и включва решаване на тестове и работа по индивидуални задания. Текущото оценяване дава възможност за освобождаване от изпит.

Семестриалният изпит включва решаване на тест с 25 затворени въпроса

II. Задочно обучение

Семестриален изпит.

Изпитът включва решаване на тест с 25 затворени въпроса.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. Куртева, Г., Основи на управлението, учебник, изд. Експрес, 2018
2. Куртева, Г.; Славянска, В.; Петров, В., Основи на управлението, учебно помагало, „Експрес”, Габрово, 2010.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

3. Донали Дж.мл., Дж.Гибсън, Дж. Иванишевич. Основи на мениджмънта, “Отворено общество” ЕООД, София, 1997
4. Дракър, П., Мениджмънт: задачи, отговорности, практики, Класика и стил, София, 2003
5. Дракър, П., Подбрано от Дракър, Класика и Стил, София, 2004
6. Дракър П., Посткапиталистическо общество, ч.1, гл.2. Обществото на организациите, С., Лик, 2000
7. Котлър, Ф., Н. Лий, Корпоративна социална отговорност: Най-доброто за вашата компания и за вашата кауза, С., Рой Комюникейшън, 2011.
8. Маслоу Е., Мотивация и личност, С., Кибея, 2010.
9. Мескон, М., Альберт, М., Хедоури, Фр., Основы менеджмента, Дело, М, 1992
10. Пипер, Р.; К. Рихтер Мениджмънт: управление на прехода, Gabler & ”Die Wirtschaft”, 1990
11. Харизанова, М.; М.Кузманова; М. Бошнакова; М. Ангелова, Управление: теория и практика, Рекламна агенция НЕДА, София, 2002
12. Христов, С., “Основи на управлението”, УИ, ИУ-Варна, 1997
13. Bateman, T., Scott Snell, Management, IRWIN, 1996
14. Griffin, R., Management, Houghton Mifflin, 1990
15. Harvard Business Review за Лидерството в един променен свят, С., Класика и стил, 2008.
16. Harvard Business Review за Духът на лидера, С., Класика и стил, 2008.
17. Сб. Мислители в бизнеса. Гиганти в мениджмънта., С., Класика и стил, 2009.

ВА106

ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНИЕТО

1. Управление, мениджър, предприемач
2. Етапи в развитието на управленската наука. Системен, ситуационен и процесен подход в управлението
3. Същност и характеристики на организацията
4. Външна и вътрешна среда на организацията
5. Социална отговорност на организацията.
6. Култура на организацията
7. Ефективност на организацията
8. Процесът на вземане на решение. Етапи в процеса на вземане на решение. Фактори, влияещи върху процеса на вземане на решение. Условия за реализация на процеса на вземане на решение.
9. Видове управленски решение. Индивидуални и групови методи за вземане на решение.
10. Междудличностни комуникации. Елементи и етапи в процеса на междудличностните комуникации. Видове междудличностни комуникации. Стиллове на междудличностни комуникации. Пречки за ефективни междудличностни комуникации.
11. Организационни комуникации. Комуникационни мрежи. Вертикални комуникации. Хоризонтални комуникации. Ефективност на комуникационни комуникации.
12. Същност на плановия процес в организацията. Целеполагането в организацията. Видове цели. Мисия. Стратегически цели. Тактически цели. Оперативни цели. Критерии за оценяване на целите. Изисквания към ръководството в процеса на целеполагане.
13. Стратегическо планиране. Стратегия – същност, елементи, равнища, видове. Етапи в процеса на разработване на стратегията. Стратегии на организации, работещи на един и много пазарни сектори. Функционални стратегии.
14. Създаване на условия за реализация на стратегията – тактическо планиране, оперативно планиране, бюджениране, управление по цели.
15. Същност на управленската функция организиране. Изграждане на организационна структура. Формиране на работни места в организацията, специализация на труда, подходи за формиране на работни места и длъжности, делегиране на пълномощия, норма на управляемост. Обособяване на отделите в организацията.
16. Видове структури. Плоска и висока организационна структура. Вертикални и хоризонтални връзки в организационната структура. Линейни и функционални позиции в организационната структура.
17. Координационни механизми за осъществяване на взаимодействието между длъжностите и отделите, основни форми на зависимост между длъжностите и отделите.
18. Мениджърът – ръководител и мениджърът – лидер. Подходи към лидерството. Лидерски стил.
19. Ръководство и мотивация. Процесът на мотивация. Съдържателни мотивационни теории (Маслоу, Херцберг, Макклиланд). Процесни мотивационни теории

(Вруум, Торндайк, Стейси - Адам, Л. Портър – Е. Лолър). Практически модел за прилагане на мотивационните теории.

20. Същност на контрола. Видове контрол в организацията според целите, времето и функционалните области в организацията. Създаване на ефективни контролни системи. Поведение на хората в организацията при функционирането на контролна система. Контролинг.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. Куртева, Г., Основи на управлението, учебник, изд. Експрес, 2018
2. Куртева, Г.; Славянска, В.; Петров, В., Основи на управлението, учебно помагало, „Експрес”, Габрово, 2010.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

3. Донали Дж.мл., Дж.Гибсън, Дж. Иванишевич. Основи на мениджмънта, “Отворено общество” ЕООД, София, 1997
4. Дракър, П., Мениджмънт: задачи, отговорности, практики, Класика и стил, София, 2003
5. Дракър, П., Подбрано от Дракър, Класика и Стил, София, 2004
6. Дракър П., Посткапиталистическо общество, ч.1, гл.2. Обществото на организациите, С., Лик, 2000
7. Котлър, Ф., Н. Лий, Корпоративна социална отговорност: Най-доброто за вашата компания и за вашата кауза, С., Рой Комюникейшън, 2011.
8. Маслоу Е., Мотивация и личност, С., Кибя, 2010.
9. Мескон, М., Альберт, М., Хедоури, Фр., Основы менеджмента, Дело, М, 1992
10. Пипер, Р.; К. Рихтер Мениджмънт: управление на прехода, Gabler & ”Die Wirtschaft”, 1990
11. Харизанова, М.; М. Кузманова; М. Бошнакова; М. Ангелова, Управление: теория и практика, Рекламна агенция НЕДА, София, 2002
12. Христов, С., “Основи на управлението”, УИ, ИУ-Варна, 1997
13. Bateman, T., Scott Snell, Management, IRWIN, 1996
14. Griffin, R., Management, Houghton Mifflin, 1990
15. Harvard Business Review за Лидерството в един променен свят, С., Класика и стил, 2008.
16. Harvard Business Review за Духът на лидера, С., Класика и стил, 2008.
17. Сб. Мислители в бизнеса. Гиганти в мениджмънта., С., Класика и стил, 2009.